

НРА «Рюрік» на основі публічних даних уповноважених НКЦПФР національних та визнаних НКЦПФР міжнародних рейтингових агентств, а також офіційних статистичних даних НБУ¹ визначило інтегральний довгостроковий кредитний рейтинг (ІДКР) банківської системи України за підсумками III кварталу 2017 року.

У результаті розрахунків, здійснених відповідно до авторської методики НРА «Рюрік»², значення ІДКР банківської системи України у бальному вимірі належить проміжку [17,50; 17,82] та складає 17,71. При переведенні в Національну рейтингову шкалу:

значення 17,50 відповідає рівню рейтингу uaBBB+;

значення 17,71 – рівню рейтингу uaBBB+;

значення 17,82 – рівню рейтингу uaBBB+.

Таким чином, інтегральний довгостроковий кредитний рейтинг банківської системи України знаходиться на рівні **uaBBB+** інвестиційної категорії. При цьому мінімально можливий ІДКР банківської системи України знаходиться на рівні **uaBBB+** інвестиційної категорії, максимально можливий ІДКР банківської системи України – на рівні **uaBBB+** інвестиційної категорії.

¹ Починаючи з 01.04.2015 р. НБУ публікує дані фінансової звітності платоспроможних українських банків окремо від неплатоспроможних. При розрахунках ІДКР БСУ починаючи з II кв. 2015 р. використовувались дані лише за платоспроможними банками.

² http://www.rurik.com.ua/documents/research/ICR/ICR_method.pdf

1. Інтерпретація значень ІДКР банківської системи України

Позичальник або окремих борговий інструмент з рейтингом **uaBBB** характеризується достатньою кредитоспроможністю порівняно з іншими українськими позичальниками або борговими інструментами. Рівень кредитоспроможності залежить від впливу несприятливих комерційних, фінансових та економічних умов.

Знак «+» вказує на проміжний рівень рейтингу відносно основних рівнів.

Найбільше (18,07% від загальної кількості) кредитних рейтингів, присвоєних українським банкам національними та міжнародними агентствами, відповідає значенню **19** балів. Отже, **модальне значення** довгострокового кредитного рейтингу банківської системи України складає **19** балів, що відповідає кредитному рейтингу рівня **uaA-**.

Разом із тим, якщо припустити, що більшість із 16 банків, які не мають довгострокових кредитних рейтингів, зацікавлені в отриманні рейтингу лише інвестиційного рівня, проте не замовляють послуги рейтингування у зв'язку з розумінням низького рівня власної надійності, то можна стверджувати, що у разі присвоєння кредитних рейтингів цим банкам значення інтегрального показника найбільш імовірно зміститься в нижню частину інтервалу.

Інтегральний довгостроковий кредитний рейтинг банківської системи України не є абсолютною мірою кредитного ризику, а лише середньозваженою за розміром активів величиною довгострокових кредитних рейтингів банків, які формують дану систему.

Інтегральний довгостроковий кредитний рейтинг банківської системи України визначається за Національною рейтинговою шкалою, на що вказують літери «ua» у позначці кредитного рейтингу. Національна рейтингова шкала дозволяє виміряти розподіл кредитного ризику в економіці України без урахування суверенного ризику країни та призначена для використання на внутрішньому фінансовому ринку України.

Інтегральний довгостроковий кредитний рейтинг банківської системи України може бути змінений, призупинений чи відкликаний у випадку появи нової суттєвої інформації, недостатності необхідної інформації для оновлення рейтингу або з інших причин, які Агентство вважатиме достатніми для здійснення таких заходів.

Для визначення інтегрального довгострокового кредитного рейтингу банківської системи України НРА «Рюрік» використовує публічну інформацію та власні бази даних. НРА «Рюрік» особисто не проводить аудиту чи інших перевірок інформації і може, в разі потреби, покладатися на дані, що перебувають в публічному доступі. Рівень інтегрального довгострокового кредитного рейтингу залежить від якості, однорідності та повноти інформації, що є у розпорядженні Агентства.

В жодному разі визначений інтегральний довгостроковий кредитний рейтинг не є рекомендацією щодо будь-яких форм кредитування банків, які формують банківську систему України, чи купівлі або продажу їх цінних паперів. НРА «Рюрік» не виступає гарантом та не несе відповідальність за жодними борговими зобов'язаннями об'єкта рейтингування.

2. Фактори впливу

Підвищення рівня ІДКР БСУ в період з 01.10.2015 р. – 01.04.2016 р. відбулось за рахунок подальшого виведення з ринку великої кількості банків з українським капіталом та дій міжнародного агентства *Moody's*, яке в листопаді 2015 року підвищило кредитні рейтинги за національною шкалою Ощадбанку (до uaCCC з uaCC), Промінвестбанку (до uaCCC з uaCCC-), Сбербанку (до uaB з uaB-), Райффайзен банку «Аваль» (до uaB з uaB-) та банку «Південний» (до uaB з uaCCC-). У II-III кварталі 2016 року суттєвих змін, які б спричинили зміну рівня інтегрального рейтингу, не відбулось.

У III кварталі 2017 року агентство *Moody's* підвищило кредитні рейтинги 4 українських банків за національною шкалою, що позитивно вплинуло на рівень інтегрального рейтингу.

Невисока кредитоспроможність України як учасника міжнародного ринку капіталу негативно відображається на суверенних рейтингах та, відповідно, кредитних рейтингах банків-резидентів. Крім того, враховуючи численні реструктуризації суверенних та корпоративних зовнішніх боргів, для українських банків зовнішнє фінансування (крім фондування з боку материнських структур) наразі є недоступним. У зв'язку з цим, вітчизняні банківські установи відмовляються від міжнародних рейтингів на користь співпраці з національними агентствами.

Протягом 2014 – 2016 рр. кількість кредитних рейтингів українських банків за національною шкалою, визначених міжнародними рейтинговими агентствами, зменшилась з 24 до 14. У цілому, за вказаний період кількість банків, які мають довгостроковий кредитний рейтинг позичальника, зменшилась зі 117 до 72 установ. Така динаміка обумовлена, в першу чергу, запровадженням тимчасової адміністрації до більше ніж 80 українських банків (з початку 2014 р.).

НРА «Рюрік» має істотні підстави вважати, що вибірка для визначення інтегрального довгострокового кредитного рейтингу банківської системи є репрезентативною. НРА «Рюрік» вважає несуттєвим вплив на ІДКР банків, які не мають довгострокових кредитних рейтингів. Сукупний обсяг активів банків без довгострокового кредитного рейтингу позичальника складає близько 1%.

Протягом останніх років спостерігається незначне, проте стабільне збільшення частки активів банків, яким присвоєно довгостроковий кредитний рейтинг, що сприяє підвищенню точності оцінки інтегрального показника.

3. Загальний огляд кредитних рейтингів українських банків

На кінець ІІІ кварталу 2017 року банківська система України налічувала 88 платоспроможних установ, з яких 72 мали довгостроковий кредитний рейтинг позичальника (99% активів банківської системи).

Серед усіх кредитних рейтингів платоспроможних банків України 5 підтримуються на рівнях спекулятивної категорії, а 78 кредитних рейтингів (94% від загальної кількості) – на рівнях інвестиційної категорії.

Більшість кредитних рейтингів банків України підтримується на рівні uaA-, uaA та uaAAA (15, 11 та 12 кредитних рейтингів відповідно).

За розподілом кредитних рейтингів чітко простежується закономірність, яка, на думку НРА «Рюрік» полягає в тому, що в Україні банки зацікавлені в отриманні кредитних рейтингів лише на рівнях інвестиційної категорії.

Установи, які не мають кредитного рейтингу, відмовляються від послуг рейтингування з декількох причин. Це може бути низький рівень фінансової прозорості банку, розуміння низького рівня власної надійності чи специфіка діяльності на ринку.

Аналітичний департамент НРА «Рюрік» на регулярній основі відслідковує та аналізує поточний стан та тенденції розвитку вітчизняної банківської системи та ринку рейтингових послуг, що знаходить своє відображення у відповідних щоквартальних оглядах.

ДОДАТКИ

Додаток 1. Розрахунок інтегрального довгострокового кредитного рейтингу банківської системи України³

Назва Банку	Активи	поточний рейтинг	Вага	Бали	З урахуванням ваги
ПАТ КБ "ПРИВАТБАНК"	256 283 562	uaBB	20,26%	14	2,84
АТ "ОЩАДБАНК"	222 149 941	uaB-	17,56%	10	1,76
АТ "Укресімбанк"	166 849 940	uaAA	13,19%	23	3,03
АБ "УКРГАЗБАНК"	71 079 009	uaAA-	5,62%	22	1,24
АТ "Райффайзен Банк Аваль"	65 102 121	uaBBB-	5,15%	16	0,82
АТ "УкрСиббанк"	42 977 276	uaAAA	3,40%	26	0,88
ПАТ "ПУМБ"	44 266 730	uaAA-	3,50%	22	0,77
ПАТ "СБЕРБАНК"	40 689 891	uaB	3,22%	11	0,35
ПАТ "АЛЬФА-БАНК"	41 254 160	uaAA	3,26%	23	0,75
ПАТ "УКРСОЦБАНК"	31 892 209	uaAA	2,52%	23	0,58
ПАТ "КРЕДІ АГРИКОЛЬ БАНК"	30 158 683	uaAAA	2,38%	26	0,62
АТ "ОТП БАНК"	26 842 017	uaA+	2,12%	21	0,45
ПАТ "Промінвестбанк"	22 425 918	uaB	1,77%	11	0,19
ПАТ "СІТІБАНК"	19 898 018	uaAAA	1,57%	26	0,41
Акціонерний банк "Південний"	21 940 946	uaB+	1,73%	12	0,21
ПАТ "ВТБ БАНК"	13 580 456	uaAA-	1,07%	22	0,24
АТ "ПРОКРЕДИТ БАНК"	14 672 612	uaAAA	1,16%	26	0,30
ПАТ "КРЕДОБАНК"	12 988 685	uaAAA	1,03%	26	0,27
АТ "ТАСКОМБАНК"	12 204 805	uaAA+	0,96%	24	0,23
ПАТ "ІНГ Банк Україна"	9 954 194	uaAAA	0,79%	26	0,20
ПАТ "БАНК КРЕДИТ ДНІПРО"	8 149 356	uaA-	0,64%	19	0,12
ПАТ "МЕГАБАНК", Харків	8 338 320	uaAA	0,66%	23	0,15
ПАТ "МІБ"	6 978 854	uaBBB+	0,55%	18	0,10
ПАТ "БАНК ВОСТОК"	6 698 752	uaAA-	0,53%	22	0,12
ПАТ "УНІВЕРСАЛ БАНК"	5 015 857	uaAA	0,40%	23	0,09
БАНК ІНВЕСТ. ТА ЗАОЩАДЖЕНЬ	3 954 036	uaA	0,31%	20	0,06
ПАТКБ "ПРАВЕКС-БАНК"	3 724 079	uaAA+	0,29%	24	0,07
ПАТ "ВіЕс Банк"	3 784 664	uaA+	0,30%	21	0,06
ПАТ "МАРФІН БАНК"	3 546 230	uaA	0,28%	20	0,06
ПАТ "Ідея Банк"	3 327 049	uaA+	0,26%	21	0,06
АТ "ПІРЕУС БАНК МКБ"	2 794 520	uaA	0,22%	20	0,04
АКБ "ІНДУСТРІАЛБАНК"	2 843 519	uaA-	0,22%	19	0,04
АБ "КЛІРИНГОВИЙ ДІМ"	2 175 314	uaA-	0,17%	19	0,03
ПАТ "БТА Банк"	2 181 881	uaA	0,17%	20	0,03
АТ "Місто Банк"	2 176 965	uaBBB-	0,17%	16	0,03
ПАТ АКБ "АРКАДА"	2 141 420	uaBBB+	0,17%	18	0,03
ПАТ "Дойче Банк ДБУ"	2 195 462	uaAAA	0,17%	26	0,05
ПАТ "КБ "ГЛОБУС"	2 311 088	uaA+	0,18%	21	0,04
ПАТ "БАНК ФОРВАРД"	2 050 858	uaA-	0,16%	19	0,03
ПАТ АКБ "Львів"	1 578 040	uaBBB	0,12%	17	0,02
АБ "ЕКСПРЕС-БАНК"	1 419 588	uaA-	0,11%	19	0,02
ПАТ "БАНК АВАНГАРД"	1 046 741	uaAAA	0,08%	26	0,02
АТ "БМ БАНК"	1 131 055	uaBBB+	0,09%	18	0,02
"ПЕРШИЙ ІНВЕСТИЦІЙНИЙ БАНК"	1 341 305	uaBBB+	0,11%	18	0,02
ПАТ "МОТОР-БАНК"	1 282 277	uaA-	0,10%	19	0,02
ПАТ "КРЕДИТВЕСТ БАНК"	1 225 588	uaAA	0,10%	23	0,02
ПАТ "АСВІО БАНК"	983 486	uaA+	0,08%	21	0,02
ПАТ "БАНК СІЧ"	804 867	uaA-	0,06%	19	0,01
ПАТ "КРИСТАЛБАНК"	801 720	uaA-	0,06%	19	0,01
ПАТ "БАНК 3/4"	779 043	uaBBB+	0,06%	18	0,01
ПАТ "АБ "РАДАБАНК"	866 469	uaA+	0,07%	21	0,01
АТ "БАНК БОГУСЛАВ"	813 847	uaA-	0,06%	19	0,01
ПАТ "АЙБОКС БАНК"	682 727	uaBBB-	0,05%	16	0,01
ПАТ "ЮНЕКС БАНК" м. Київ	753 321	uaBBB	0,06%	17	0,01
АТ "УКРБУДІНВЕСТБАНК"	667 880	uaBBB	0,05%	17	0,01
ПАТ "БАНК "УКРАЇН.КАПІТАЛ"	715 151	uaA	0,06%	20	0,01
ПАТ "ОКСІ БАНК"	593 292	uaBBB	0,05%	17	0,01
ПуАТ "КБ "АКОРДБАНК"	597 434	uaA	0,05%	20	0,01
Полікомбанк	604 543	uaA-	0,05%	19	0,01
АТ "КІБ"	609 989	uaA	0,05%	20	0,01
ПАТ "АКБ "КОНКОРД"	547 876	uaA-	0,04%	19	0,01
ПАТ "ПФБ" м. Кременчук	395 714	uaA-	0,03%	19	0,01
ПАТ "БАНК АЛЬЯНС"	465 448	uaA-	0,04%	19	0,01
АТ "АЛЬТБАНК"	492 198	uaA	0,04%	20	0,01
ПАТ "ВЕРНУМ БАНК"	408 984	uaA	0,03%	20	0,01
ПАТ "КБ "ЗЕМЕЛЬНИЙ КАПІТАЛ"	413 948	uaA-	0,03%	19	0,01
ПАТ "РВС БАНК"	361 873	uaA	0,03%	20	0,01
ПАТ "ДІВІ БАНК"	291 845	uaA	0,02%	20	0,00
ПАТ КБ "Центр"	321 914	uaA-	0,03%	19	0,00
ПАТ "КРЕДИТ ОПТИМА БАНК"	219 948	uaBBB+	0,02%	18	0,00
СУМА	1 265 235 865		100,00%		17,71

³ Джерело: офіційні веб-сайти уповноважених національних та визнаних міжнародних рейтингових агентств. Розрахунки: НРА «Рюрік»